

Yerel Yönetimlerde Katılım Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Kastamonu Örneği*

Alper Tunga ŞEN**
Abdulgaffar ÇİFTÇİ***

ÖZ

Çalışmanın amacı Kastamonu ili merkezinde yaşayan vatandaşların yerel yönetim karar alma faaliyetlerine katılım algılarının tespit edilmesidir. Araştırma Kastamonu ili Merkezinde yaşayan vatandaşlara (18 yaş üstü) uygulanmıştır. Nicel araştırma yöntemleri arasında sıklıkla tercih edilen anket yöntemi ile 497 katılımcıdan veriler elde edilmiştir. Verilerin analizi SPSS 26 paket programı yardımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kullanılmış olan ölçeğin güvenilirliğinin tespit edilebilmesi adına Cronbach Alfa ve KMO değerlerine yer verilmiştir. Araştırmada Kocaoğlu (2011) tarafından geliştirilmiş toplam 20 maddeden oluşan Hemşehri ölçeği (HÖ) kullanılmıştır. Çalışmada değişkenleri birbirleri ile farklılaşp farklılaşmadığının anlaşılması adına t testi ve Anova analizinden yararlanılmıştır. Verilerin düzgün bir şekilde toplanıp analiz edilmesinin ardından katılımcıların katılım kaygılarının ortalaması ile demografik değişkenlerden olan cinsiyet, yaş, eğitim ve gelir düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Ancak diğer demografik değişkenler ve katılım algısı değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Son olarak vatandaşların katılım algılarının orta düzeyin (X=2,8) üstünde olduğu fakat yeterli katılım algısına sahip olmadıkları sonucuna varılmıştır. Çalışmanın sonuç kısmında ise yerel yönetimlerin faaliyetlerine katılımın nasıl artırılacağı ile ilgili öneriler sunulmuştur. Bu sayede yerel yönetimlerin vatandaşlar ile daha yakın ilişkiler kurması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kamu Yönetimi, Katılım, Yerel Yönetim, Vatandaş.

Examination of Participation Perceptions in Local Governments in Terms of Various Variables: The Case of Kastamonu

ABSTRACT

The aim of the study is to determine the participation perceptions of citizens living in the center of Kastamonu in local government decision-making activities. The research was applied to citizens (over 18 years of age) living in Kastamonu. Data were obtained from 497 participants using the survey method, which is commonly preferred among quantitative research methods. The data analysis was carried out with the assistance of the SPSS 26 package program. In order to determine the reliability of the scale used in the research, Cronbach's Alpha and KMO values were provided. The Hemşehri scale (HS), developed by Kocaoğlu (2011) and consisting of a total of 20 items, was employed in the study. T-test and Anova analysis were utilized to understand whether the variables differed from each other in the study. After the data were collected and analyzed properly, a statistically significant difference was found between the average participation concerns of the participants and demographic variables such as gender, age, education, and income level. However, no statistically significant difference was found between other demographic variables and the participation perception variable. Finally, it was concluded that citizens' participation perceptions were above the medium level (X = 2.8), but they did not have sufficient participation perceptions. In the conclusion of the study, suggestions are presented on how to increase participation in the activities of local governments. In this way, it is aimed for local governments to establish closer relations with citizens.

Keywords: Public Administration, Participation, Local Government, Citizen.

* Bu çalışma için 11.07.2023 tarih ve 2023/8-2 sayılı kararı ile Kastamonu Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu'ndan gerekli izinler alınmıştır./For this study, the necessary permissions were obtained from Kastamonu University Rectorate Social and Human Sciences Scientific Research and Publication Ethics Board with the decision dated 11.07.2023 and numbered 2023/8-2.

** **Corresponding Author/Sorumlu Yazar,** Dr. Öğr. Üyesi/Asst. Prof., Kastamonu Üniversitesi/Kastamonu University, alpertungasen@kastamonu.edu.tr

*** Arş. Gör./Res. Asist., Kastamonu Üniversitesi/Kastamonu University, aciftci@kastamonu.edu.tr

Makale Gönderim ve Kabul Tarihleri/Article Submission and Acceptance Dates: 18.12.2023-02.04.2024

Citation/Atf: Şen, A. T., Çiftçi, A. (2024). Yerel yönetimlerde katılım algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: kastamonu örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 53, 274-288. <https://doi.org/10.52642/susbed.1406330>

1. Giriş

Mahalli özellik taşıyan kamusal faaliyetlerin icra edilmesinde başvuru alan örgütlenme şekillerinden biri olan yerel yönetimler, kamu tüzel kişiliğine de sahip olarak, karar ve yürütme organlarının, ilkece, yerel halk tarafından seçimle belirlenmesiyle diğer teşkilatlanma türlerinden farklılaşmaktadır. Bir yandan yerel yönetimlerde temsilcilerin belirli aralıklarla yapılan seçimler gibi yönetime katılım faaliyetleri neticesinde belirlenmesi ile demokrasinin teminat altına alındığı, diğer taraftan ise yerel yönetimlerin, “temsilcilerin sorumluluğu” ve “halkın süreklilik arz eden denetimi açısından” da en elverişli birimler olduğu öngörülmektedir. Demokrasinin “seçim, denetim ve sorumluluk” ilkeleri ile beraber yerel yönetimler kavramı içerisinde esas olarak ortaya çıktığı ileri sürülmektedir (Çitçi, 1996). Buna göre demokrasi kavramının esasları olan “çoğunluk sağlama ilkesi” ve “seçilenlerin seçenlere karşı hesap verme sorumluluğu” gibi halk katılımı ve halk denetimine yönelik çeşitli değerler yerel yönetimler içinde kendisini bulmaktadır (Pustu, 2016). Halkın, yerel meclislerde gerçekçi temsiline imkân veren ve demokrasiye olan katkılarının güvence altına alan sistemlerin var olduğu bilinmektedir. Bu sistemler etkili halk katılımını ve denetimini sağlayan yol ve yöntemler, bilgi akışını ve şeffaflığını sağlayan yasal düzenlemeler, yerel halka kendisini denetleyen ve halkla bağ kurmaya imkân veren halkla ilişkiler uygulamaları şeklinde sıralanabilmektedir (Yalçındağ, 1988).

Bu çalışmanın esası olan yerel halkın yerel yönetimlerin faaliyetlerine katılımı ve katılımla yakın ilişki içerisinde olan yerel halk denetimi kavramları, aslında birbirine çok yakın anlamları çağrıştırmaktadır. Yerel halkın belediye idaresini takip etme ve onu özenle denetleme anlamındaki isteği, nihayetinde karar alma süreçlerine katılımı ve yerel yönetimlerin şeffaflığını da sağlayacaktır (Yalçındağ, 1995). Örneğin, halkın yerel yönetimlerin faaliyetlerine katılım yöntemlerinden biri olan “*dilekçe hakezi*”, yurttaşların hem kararlara katılımının hem de alınan politika kararlarını denetleyebilmesinin önünü açmaktadır. Dilekçe verme yöntemi kentsel alanlarda sunulan kamusal hizmetlerle ilgili yurttaşların şikayetlerinin alınarak kendilerine bu şikayetlere ilişkin gerekli bilgilerin verilebilmesini sağlamaktadır. Ve sorunların bu yolla yerel idarelerce tespit edilerek çözülebilmesi noktasında dilekçe halk denetimi için uygun bir araç olmaktadır. Bu sorunların çözülmesi için yapılması gerekenlerle ilgili yerel halkın dilek ve önerilerini dilekçe vererek yerel idare ile kolaylıkla paylaşabilmesi anlamında da bu mekanizma aynı zamanda katılımcı demokrasiyi de güçlendirmeye yaramaktadır (Erdoğan, 2013). Katılımcı demokrasinin önde gelen savunucularından Sherry Arnstein’in geliştirdiği “Yurttaş Katılım Merdiveni”nde en üst basamakta bulunan “halk denetimi” sayesinde yurttaşlar; yerel yönetimler tarafından kentsel alanlarda hazırlanan projeleri ya da programları uygulama süreci içerisinde her konuda yetkilendirilebilmektedir (Karacan, 2021).

Yerel yönetimlerde vatandaş katılımını savunan teorisyenler teorilerini normatif olarak oluşturmaktadır ve bu sebeple 'etkilil' katılımın ne anlama geldiği konusundaki tartışmalar da normatif temellere dayanmaktadır. Ancak aynı derecede (hatta daha fazla) önem vermemiz gereken nokta, katılımın paydaşları olan uygulayıcıların, seçilmiş yetkililerin ve özellikle vatandaşların etkili vatandaş katılımını nasıl anladığı olmalıdır (Berner, Amos, & Morse, 2011). Bu çalışma, yerel yönetimde vatandaş katılımı ve denetimi çabalarının anlaşılmasını, yönetimle en doğrudan şekilde ilişki içerisinde olması gereken aktör olarak görülen ve yönetilen konumunda olan vatandaşların yerel birimlere katılımı ve bu birimleri denetlemesinin Kastamonu merkezi özelinde ne ölçüde gerçekleşebildiğini kavrama çabası içerisinde hazırlanmıştır.

Çalışmanın hipotezleri ise şu şekilde sıralanabilmektedir;

H₁: Katılımcıların katılım algıları ile demografik değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

H_{1.1}: Katılımcıların katılım algıları ile cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

H_{1.2}: Katılımcıların katılım algıları ile yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

H_{1.3}: Katılımcıların katılım algıları ile eğitim durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

H_{1.4}: Katılımcıların katılım algıları ile gelir düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

H_{1.5}: Katılımcıların katılım algıları ile çalıştıkları sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

H₂: Hemşehrilik ölçeği alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı (pozitif/negatif yönlü) bir ilişki bulunmaktadır.

"*Hemşehri Katılımı*"nın Türkiye'de belediyeler özelinde ne ölçüde gerçekleştiğini ölçebilmek adına 1990'lı yılların sonunda 278 belediye üzerinde yapılan bir çalışmada verilen yanıtlar çok doyurucu olmamıştır. Örneğin belediye meclisi toplantılarına katılma söz konusu olduğunda, belediyelerin yüzde yetmiş beşinde halk katılımının söz konusu olmadığını göstermektedir. Ayrıca yine söz konusu çalışmada bahsedilen belediyelerde katılım düzeyinin düşük olduğuna dikkat çekilmiştir (Çitçi, 1996). Bu çalışmanın amacı da 30 yıllık süreç sonrasında Türk kamu yönetiminde katılım ve denetim mekanizmalarının gerek yasal düzenlemelerle gerekse de bilgi iletişim teknolojilerinin gelişmesi sonucunda, büyükşehir statüsünde olmayan ve Kastamonu ili merkezi özelinde bu durumun bir değişikliğe uğrayıp uğramadığını nicel verilerle analiz etmektir.

2. Yerel Yönetimlerde Katılım

Katılma kavramı, "*kamu siyasetlerinin belirlenmesi için, uygulanma ve denetlenme aşamasında yer alma ya da siyasal iktidarı elinde bulunduran kurum ve kişilerin almış oldukları kararları etkilemeye yönelik tüm faaliyetler*" şeklinde açıklanabilir. Bu tanımın da ilgili, bilgili ve rasyonel şekilde hareket edebilen bir yurttaş ya da seçmen tasarımına dayandığı söylenebilir. Katılma olgusundan bahsedebilmemiz için, biçimsel katılma imkanlarının söz konusu olması, yurttaşların bu imkanlardan etkin bir şekilde faydalanması gerekmektedir. Katılma faaliyeti sonrasında, yurttaşlar merkezi yönetimlerin veya yerel yönetimlerin aldıkları kamu politikaları kararlarına etki edebilirse katılma anlamlı olacaktır (Çitçi, 1996).

Katılım yerel yönetimlerde ulusal düzeye oranla daha yoğun ve doğrudan şekilde gerçekleşmektedir (Pustu, 2016). Katılımın güçlü ve yoğun şekilde söz konusu olduğu güçlü demokratik yerel yönetim modelinde politikacı ve bürokratlar gerçek ve doğru yerlerini bulmuş olacaklardır. Böyle bir düzen içerisinde yerel halk tarafından kendilerine kamusal politikaları saptama, yönetim yetkisi ve sorumluluğu rahatlıkla verilebilecektir. Yerel halk tarafından bu yolla denetim altında tutulacaklar, bunun sonucunda özellikle seçmen, siyasal değerlendirmeler ve siyasal bilgi açısından yeterli donanımına sahip ve bilinçlenmiş olarak kendisinden beklenen demokratik işlevi etkililikle yerine getirebilecektir. Yerel politikacı da yerel kamusal hizmetlerin üretilip sunulması açısından yetkileri yanında sorumluluklara da sahip olacağı için, yönetilen ve yöneten aktörler arasında bunun bilinci içinde bir siyasal kültür gelişecektir. Fakat yerel halka ve yerel politikacılara yerel hizmetlere ilişkin temel kararların alınması noktasında yetki ve sorumluluk verilmezse ve katılım/denetim mekanizmaları yerel halk tarafından etkili şekilde kullanılmazsa yerel politika kamusal sorunlar yerine kişisel sorunlara yönelecektir. Bunun yanında politikacı ve seçmen kültüründe yozlaşmalar ortaya çıkacak ve merkezi idareyi temsil eden taşra bürokrasisi kendi başına önemli sorunlarla uğraşmak zorunda kalacaktır (Yazıcıoğlu, 2000).

Ulusal hükümetlerin kentsel ve kırsal alanların refahını etkili bir şekilde iyileştirebileceğine ve sıradan insanları 'güçlendiren' dışarıdan desteklenen projeler yoluyla halk katılımının genişletilebileceğine dair inanç günümüzde artmaktadır. Bu açıdan bakıldığında katılımın, insanların "*güç, kaynak, ekonomik zenginlik ve oy sayışı*"na ulaşana kadar genişletilmesinin zor olduğu akademik çalışmalarda sıklıkla vurgulanmaktadır. Üstelik katılımı genişleten bu faktörler de yalnızca ulusal politik sistemlerin demokratik süreçlere yeterince bağlı olduğu ve kitlesel oylamayı anlamlı kılmak için gücü hükümetin diğer düzeyleriyle paylaştığı durumlarda yararlı olabilmektedir. Katılım ayrıca başkaları tarafından alınmış kararlara sadece onay vermekle sınırlı olmamalı aksine etki sahibi olmayı gerektirmektedir. Diğer yandan OECD ve diğer küresel aktörler, sürdürülebilir kalkınmanın temelini güçlendirilmiş halk katılımına dayandırmaktadır (Charlick, 2001).

Günümüz yerel yönetim anlayışında, yönetişim kavramı, katılım olgusunu odak noktasına alan ve ön plana çıkaran bir paradigma olması nedeniyle önemli bir yer tutmaktadır. Yönetişim kavramı; "*hesap verebilirlik, katılmaçlık, âdem-i merkezîyetçilik, şeffaflık*" gibi kavramlarla açıklanır olmuştur (Yılmaz & Telsaç, 2021). Nitekim Türkiye'de özellikle 1990'lı yıllardan sonra yönetişim olgusu ile tanışmıştır. Türkiye'nin de temsil edildiği Gündem 21" başlıklı konferansta somut bir küresel eylem planı benimsenmiştir. "*Yerel Gündem 21 Programı*" Avrupa'daki diğer örnekleriyle birlikte, ülkemizde BM Kalkınma Programı (BMKP) ile ortaklaşa uygulanmıştır. Program kapsamında belirlenen "iyi yönetişim" ilkelerinin ülkeler tarafından

benimsenmesi neticesinde kentlerde yerel yönetimlerle, sivil toplumu, kent gündemini belirlemek için birleştirerek hem katılımcı demokrasiyi hem de çevre ve yaşam kalitesini daha iyi hale getirmek amaçlanmaktadır. Bu ve benzeri çalışmalar sonucunda ülkelerin kamu yönetimi anlayışı geleneksel yönetimden ayrılmaya başlamış ve yerini "yönetişim" olgusuna bırakmıştır. Yönetişim, kamusal politikaların oluşturulması ve bunları uygulamaya geçirme sorumluluğunu sadece merkezi idareye veren bir yapıyı değil bu noktada "çok aktörlü yönetimi" ya da "birlikte yönetimi" ifade etmektedir. Bu kavramı, "vatandaşın taleplerine duyarlı, dolayısıyla vatandaş birer paydaş olarak karar verme sürecinin içerisine alan; hesap vermeye açık, şeffaf ve demokratik denetime açık; tabana dayalı, dolayısıyla gücünü vatandaştan alan yeni bir faaliyet biçimi" olarak da tanımlamak mümkün hale gelmiştir (Arar, 2023).

Yerel yönetimlerin halkın katılımına açık olmaları ve denetlenmeleriyle kendilerine yüklenen görevleri daha iyi yerine getirebilecekleri savı, siyasal bağlamda yerel yönetimlerin bir varlık nedeni olarak görülmektedir. Gerçekten de yerel yönetimleri önemli hale getiren en kritik etkenlerden biri de halkın katılımıdır. Geleneksel yönetim yaklaşımında yurttaşın yönetime katılımı seçimler, referandumlar ve toplantılar sıklıkla formel biçimde ve sınırlı olarak söz konusu iken, yeni anlayışta yerinden yönetim kavramının kapsamının genişletilmesiyle alternatif katılım mekanizmalarının artması söz konusu olmuş, bu durum yerel demokrasiyi de olumlu anlamda etkilemiştir. Günümüzde kent konseylerinin kurulması, yurttaş girişimlerinin artması, sivil toplum kuruluşlarının etkin faaliyetleri ve çeşitli kurum ve kuruluşların yerel yönetimlerle ilişkisinin artması, yönetime katılım türlerinin ve süreçlerinin etkinliğini de artırmıştır (Özer & Önen, 2019). Günümüzde yerel yönetimler için katılım sahaları ve katılım metotları Geray'a (Özkiraz & Zeren, 2009)'a göre her ülkenin "toplumsal, siyasal, kültürel, ekonomik" şartlarına göre biçimlenmekle birlikte şöyle bir sıralama yapılabilir: "Kent planlaması, çevre koruma, halk oylaması, seçilmişleri görevden düşürme (recall- geri çağırma), hemşehrilerin şikayetleri, kentsel toplumsal hareketler". Sonuç olarak yerel yönetimlerde halk, yerel idarelerle etkileşime girerek "seçimler ve oy verme, yerel referandum (halk oylaması), halk toplantıları, kent konseyleri, yurttaş girişimleri, sivil toplum kuruluşları ile etkileşim, bireysel başvurular ve dilekçe hakkı, gönüllü katılım, kamuoyu yoklamaları ve kamusal anketler, katılımcı bütçeleme, telefon ve internet" gibi araçlar ile katılım süreçlerine dâhil olabilmektedir (Çiftçi, 2016).

3. Yerel Yönetimlerde Denetim

Yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilen iç denetim yerel idarelerin bütçelerinin denetlenmesi ve yerel idarelerin kendi personelleri tarafından yapılabilirken; bunlar dışında iç denetim belediye meclislerinin "denetim komisyonu, faaliyet raporunun değerlendirilmesi, soru, genel görüşme ve gensoru" gibi bilgi edinme ve denetim yolları ile de söz konusu olabilmektedir. Dış denetim ise "Bakanlıkların yaptığı denetim", "Mülki İdari birimlerinin yaptığı denetim", "Sayıştay Denetimi", "Siyasi Denetim" (T.B.M.M. tarafından bilgi edinme ve denetim yollarının kullanılması sonucunda) gibi mekanizmalar kullanılarak da yapılmaktadır. Bunlar haricinde medya ve halkın yaptığı denetim mekanizmalarından biri olan "kamuoyu denetimi" ve Danıştay ve idare mahkemelerince yapılabilen "yargısal denetim" de yerel yönetimleri dış denetim kullanarak denetleyen diğer mekanizmalar olarak karşımıza çıkmaktadır (Çiftçi, 2016). Anlaşılacağı üzere yerel yönetimlerde denetim konusu üç şekilde açıklanabilmektedir.

Bunlardan ilki, "İç denetim" olarak adlandırılmaktadır. Bu denetim yolu yerel özerklik gücünü elinde bulunduran yerel yönetimlerin kendi bünyelerinde gerçekleştirmiş oldukları denetim türüdür (Eryılmaz, 2018). İkincisi ise dış denetim olarak adlandırılmaktadır. "Dış denetim" ise esasen merkezi yönetim tarafından gerçekleştirilen denetim türü olarak ifade edilmektedir.; (Konca, 2010). Tersine, yerel yönetimlerin kendi yönetim teşkilatını kanunlara uygun olarak çalışmasını, "iç denetim" yoluyla kendi hiyerarşik yapıları içinde denetlemeleri de söz konusudur. Üçüncü olarak ise, halk denetçisi (ombudsman) adı verilen bir yöntemle, yaptırımları da öngörülerek, halk adına özel örgütlere denetim yaptıran ülkeler de vardır. Türkiye'de kamu denetçiliği kurumu 2012 yılında kurulmasına rağmen henüz halk adına denetim faaliyetinde bulunabilecek bir yerel ombudsmanlık kurumu oluşturulamamıştır. Bu kurumun Türkiye'de faaliyete geçebilmesi durumunda yerel yönetimlerde alınan kararlar üzerinde halk katılımının ve denetiminin etkin bir şekilde yürütülebileceği yönünde bir çalışma yapılmış; söz konusu sav şu gerekçelerle doğrulanmaya çalışılmıştır: "İl ve bölge düzeyinde örgütlenebilecek bir yerel yönetim ombudsmanı bölge veya kentteki yerel yönetim birimlerinin sorunlarını çözüme kavuşturabilir, yerel halkı yerel yönetimlere

karşı koruyabilir ve yerel yönetimleri sağlıklı hale getirmek için çeşitli öneriler sunabilir". Çalışma, bu kurumun işlevsel hale gelmesi durumunda; yurttaş açısından yerel demokratik bilincin güçleneceğini, yerel şikâyetlerin giderilmesini ve kamu yönetiminin denetiminin kolaylaşacağını, yerel yönetimin güçleneceğini, idari yargı yükünün hafifletileceğini, kötü yönetimin önlenmesini ve sonuç olarak yerel çalışanların ve halkın daha pratik yoldan bilgilendirilmesinin daha mümkün hale geleceğini" ayrıca vurgulamıştır (Önen & Küçük, 2021).

Dünya'da 1960'larda ve 1970'lerde kamuoyunun yaptığı denetimler yerel halkın da konu ile ilgili cesaretlenmesine imkân vermiştir, denilebilir. Özellikle kentsel alanlarda ekonomik eşitsizlikleri önlemeyi amaçlayan toplumlar yerel sosyal hareketlerle yerel politikalara katılmaya ve yerel politikanın üzerinde de bir güce sahip olmaya çalışacaklardır. Reformist belediye başkanları, katılım ve denetime yönelik bu talepleri ciddiye almaya başlamış ve liberal demokrat liderler veya sol eğilimli yerel yönetimlerin belediye başkanları siyasal ideolojilerine göre bu taleplere yoğun olarak veya kısmen karşılık vermeye yönelik bir tutum içerisine girmişlerdir (Rahman & Simonson, 2020)

Türk kamu yönetiminde de kamuoyu ve halk katılımının ve denetiminin işlevsel olabilmesi, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve kentsel kamusal hizmetleri daha etkin sunabilmesi açısından mevzuatta özellikle 2000'li yıllardan sonra köklü değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler sonrasında bürokrasinin en önemli problem alanlarından biri olan kırtasiyeciliğin azaltılarak kamu kaynaklarının, yerel yönetimlerce de en ekonomik ve verimli şekilde kullanılması, yerel yönetimlerin de gelişmiş ülkelerde olduğu gibi idari ve mali anlamda daha özerk yapılar haline gelmesi amaçlanmıştır. 2003 yılından itibaren 5216 sayılı büyükşehir belediye kanunu, 5393 sayılı belediye kanunu ve 5302 sayılı il özel idaresi kanununda yapılan değişiklikler ile beraber daha şeffaf, hesap verebilir, özerk ve katılımcı bir yönetim sistemi öngörülmüştür. Söz konusu bu idari reform çalışmalarında yerel birimlerde etkinliğin ve verimliliğin artması ve karar alma süreçlerine halk katılımının/denetiminin sağlanması anlamında somut sonuçlar elde edilmeye başlanmıştır. Yerel birimlerin faaliyet gösterdiği kentsel alan içerisinde çok aktörlü yapıların ve halkın yerel katılım/denetim unsurlarını etkin olarak kullanmasının gerekliliği bu dönemden itibaren daha iyi anlaşılmıştır. Yerel yönetimlerin de gelirleri ve harcama yapabilme noktasında yetkileri artmış, vesayetçi uygulamalar eskisine nazaran kısmen azaltılmış, büyükşehir belediyelerinin görev alanları genişlemiştir. Meclis toplantılarına katılım, kent konseyleri ve halk toplantıları gibi katılım/denetim mekanizmalarının halk tarafından daha sık kullanılması, e-devlet ve e-belediyecilik gibi uygulamaların daha işlevsel hale gelmesiyle birlikte halkın yerel siyasete katılarak siyasal bilgi/kültür seviyesini arttırabilmesinin de önü açılmıştır (Kocaoğlu, 2015; Şahin & Aktepe, 2021). Son dönemlerde belediyeler üzerindeki idari vesayet denetimi değerlendirildiğinde özellikle belediye meclisinin fesih nedenlerinin daraltılması ve meclis kararlarında mülki idare amirinden onay alınması gibi uygulamalardan vazgeçilmesi, idari vesayetin de biraz daha yumuşatıldığını göstermektedir. Fakat idari vesayet denetimlerinin aslında halen yerel yönetimler üzerinde etkili bir şekilde (bakanlıklar yoluyla) yapıldığına dair görüşler önemini korumaktadır (Yaylı, 2018).

Kamu yönetimi yaklaşımında yaşanan gelişmeler neticesinde kararların, işlemlerin, faaliyetlerin ve raporların halka duyurulması halk denetiminin daha etkin bir şekilde hayata geçirilmesi açısından önem teşkil etmektedir (Parlak & Doğan, 2021). Fakat halk denetimi için yerel halkın da karar alma süreçlerine katılımı noktasında istekli olması gerekmektedir.

Yerel yönetimler; merkezi yönetime nazaran halkın yönetime ve diğer karar alma süreçlerine daha aktif olarak katılımını sağlamakta, bu sayede daha kaliteli hizmet sunumunu gerçekleştirmektedir. Fakat yerel yönetimlerde demokrasinin vatandaşlar tarafından daha iyi anlaşılıp içselleştirilebilmesi için, yerel yönetim birimlerinden, aldıkları kararlarda ve uygulayacağı faaliyetlerde kamu yararını önceliğine alarak harekete geçmesi beklenmektedir. Bu birimler gerçekten yurttaşı yönetime katma isteği içine girerse, teşkilatını yerel ortak ihtiyaçlar doğrultusunda harekete geçirecek, onları denetleyecek ve bu sayede demokratik ilkeler uygulama fırsatını bulmuş olacaktır (Özer & Önen, 2019).

4. Yöntem

Çalışmanın bu kısmında, araştırmanın evreni ve örnekleme, veri toplama teknikleri, araçlar ve verileri anlaşılabilir hale getirmek adına kullanılan analizlerle ilgili bilgiler sunulmuştur

4.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Yapılan bu çalışma ile esasen Kastamonu'nun merkezinde yaşayan vatandaşların yerel yönetim karar alma mekanizmalarına katılım düzeylerinin çeşitli değişkenler (cinsiyet, yaş, gelir, eğitim düzeyi, çalıştıkları sektör, daha önce katılım sağlayıp sağlamadığı) açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu araştırma neticesinde Kastamonu'nun merkezinde yaşayan vatandaşların yerel yönetim karar alma mekanizmalarına hangi düzeyde katılım sağladıkları, katılım sağlanma düzeylerinin nasıl artırılabilirliği konuları hakkında öneriler geliştirilmiştir. Bu sayede yerel yönetim ve vatandaş arasındaki ilişkilerin kuvvetlendirilmesi amaçlanmaktadır.

4.2. Veri Toplama Yöntemi ve Araştırmanın Ölçeği

Çalışmanın objektif verilere sahip olabilmesi ve elde edilen verilerin düzgün bir şekilde analiz edilebilmesi adına veri toplama tekniği olarak anket metodu tercih edilmiştir. Çalışmada katılımcılara sunulan anket için Kastamonu Üniversitesi 2023-8 sayılı toplantı ve 11.07.2023 tarihli karar ile etik kurul onayı alınmıştır. Araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur. Çalışmada kullanılan anketin toplam iki bölümden oluştuğu bilinmektedir. Anket formunun birinci bölümü, katılımcıların demografik özelliklerinin tespit edilmesi adına yer alan 6 sorudan oluşmaktadır. Bu sorular içerisinde katılımcıların cinsiyetlerini, yaşlarını, eğitim ve gelir düzeylerini, çalıştıkları kurumun hangi sektör içerisinde yer aldığını ve daha önce herhangi bir yöntem ile yerel yönetimlerin karar alma mekanizmalarına katılım sağlayıp sağlamadıklarını tespit etmeye yöneliktir. Anket formunun ikinci kısmı ise vatandaşların yerel yönetimlerde katılım algılarının ölçülmesine yönelik Hemşehri Ölçeği kullanılmıştır. Anket formunun ikinci bölümünde toplam 20 madde yer almaktadır. Anket çalışması Temmuz-Ekim 2023 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş ve veriler özenli bir şekilde toplanmıştır. İlgili ölçek şu şekilde özetlenebilmektedir;

Hemşehri Ölçeği 2011 yılında geliştirilmiştir. Söz konusu ölçek 20 maddeden oluşan 5'li likert (5= Kesinlikle Katılıyorum, 4= Katılıyorum, 3= Kararsızım, 2= Katılmıyorum, 1= Kesinlikle Katılmıyorum) olarak adlandırılan puanlama sistemine sahiptir. Yazar tarafından gerçekleştirilen çalışmada ölçeğin güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach Alfa değeri 0,642 olarak saptanmıştır. Bu değer ölçeğin oldukça güvenilir düzeyde olduğunu ispat etmektedir (Kocaoğlu, 2011). Analizler neticesinde alfa katsayısı 0,60-0,80 arası değerlere sahip olan ölçeklerin oldukça güvenilir kabul edildiği görülmektedir (Kalaycı, 2005).

4.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklem

Çalışmanın evrenini Kastamonu ili merkezinde yaşayan, yerel yönetimlere katılım sağlayabilecek ehliyete sahip olan diğer bir deyişle seçmen niteliğine sahip yaklaşık 111.275 vatandaş oluşturmaktadır (YSK, 2023). Çalışmada vatandaşlara uygulanan anketin rahat anlaşılabilir sorulardan oluşmasına dikkat edilmiştir. Diğer yandan verilerin mümkün olduğunca özellikle cinsiyet, eğitim düzeyi, gelir düzeyi gibi değişkenler açısından mümkün olduğunca eşit bir şekilde dağılmasına özen gösterilmiştir. Kastamonu ili merkezinde yaşayan ve seçmen niteliği taşımakta olan vatandaşların sayısı, araştırmanın evren sayısının bilinmesine sebep olmuştur. Evren sayısının bilinmesi neticesinde çalışmanın örnekleme için ihtiyaç olan katılımcı sayısı " $n=N \cdot t^2pq / d^2 (N-1) + t^2pq$ " formülü sayesinde tespit edilmiştir (Ural & Kılıç, 2011). Çalışmanın %95 güven aralığında olduğu ve %5 hata payına sahip olduğu ise unutulmamalıdır. Çalışmanın örneklem yeter sayısı 384 olarak hesaplanmıştır. Toplam cevaplanan anket sayısı 510 olup hatalı olan 13 anket çalışmaya dahil edilmemiştir. Çalışmaya dahil edilen 497 anketin yeter sayısının çok üstünde olduğu görülmektedir. Ayrıca çalışmada basit rastgele örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Bu metodun tercih edilmesinin en önemli sebeplerinden biri ise elde edilen verilerin objektif olması gerektiğidir.

5. Bulgular

Yapılan anket çalışması sonrasında ulaşılan veriler SPSS 26 Paket Programı ile analiz edilmiş olup ve elde edilen bulgulara aşağıda değinilmiştir.

5.1. Ölçeğin Geçerlik ve Güvenilirlik Analizleri

Çalışmalarda tercih edilen ölçeklerin güvenilirlik düzeylerinin anlaşılabilirliği adına yapılmış olan analizin ardından çalışmanın öncesinde de değinildiği üzere Alpha katsayısının 0 ve 1 arasında bir değer

alması gerekmektedir. Bahsedilen değer 1 değerine hangi ölçüde yakın olursa ölçeğin o düzeyde güvenilir olduğu kabul edilmektedir. Özellikle Alpha değeri 0,60 ve 0,80 arasında bir değer alması ilgili ölçeğin oldukça güvenilir olarak kabul edildiğini ifade etmektedir (Gürbüz & Şahin, 2015).

Ölçeğin yapısal geçerliliğinin tespit edilmesi adına KMO Barlett katsayısının da bilinmesi gerekmektedir. Bu değer ölçeğin hangi düzeyde faktörlenebilir bir yapıda olduğunun anlaşılmasını ve çalışmanın uygulandığı örneklem büyüklüğünün yeterli olup olmadığının anlaşılmasını sağlamaktadır. KMO değerinin 0.60'dan büyük tespit edilmesi örneklemin yeterli düzeyde olduğunu ve çalışmanın verilerinin analize uygun olduğunu ispat etmektedir (Sharma, 1996). Yapılan analiz sonucunda ulaşılan Cronbach Alpha değeri ve KMO değerleri Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo.1. Güvenilirlik Analizi ve KMO Testi Bulguları

Güvenilirlik Analizi		
Cronbach's Alpha Katsayısı	Madde Sayısı	Anket Sayısı
,673	20	497
KMO Test Sonuçları		
KMO Değeri		,779
	df	120
	Sig.	0,000

Tablo.1'de yer alan veriler dikkate alındığında 0,673 Cronbach Alpha değeri ile ölçeğin oldukça güvenilir olduğu, 0,779 KMO Testi değeri sonucunda ise örneklem sayısının yeterli olduğunu göstermektedir.

5.2. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Tablo 2'de görüldüğü üzere araştırmada yer alan katılımcıların, demografik değişkenler esasında yüzdeleri ve sayıları açıklanmaktadır.

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özellikleri Açısından Dağılımları

Cinsiyet	Erkek 258 (%51,9)		Kadın 239 (%48,1)	
Eğitim Düzeyi	Lise 102(%20,5)	Ön Lisans 102(%20,5)	Lisans 265(%53,3)	Lisans Üstü 28(%5,6)
Aylık Gelir Düzeyi	12001-16000 TL 118(%23,7)	16001-25000 TL 89(%17,9)	25001-35000 TL 148(%29,8)	35001 TL ve Üstü 142(%28,6)
Yaş	18-24 255 (%51,3)	25-34 107(%21,5)	35-50 87(%17,5)	51 ve Üstü 48(%9,7)
Çalıştığı Sektör	Özel Sektör 341 (%68,6)		Kamu Sektörü 156 (%31,4)	
Herhangi bir yolla yerel yönetim karar alma faaliyetlerinde yer alıyorsunuz?	Evet 37 (%7,4)		Hayır 460 (%92,6)	

Ankete katılan kişilerin cinsiyet esasında dağılımları incelendiğinde katılımcıların %51,9'unun (258 kişi) erkek ve %48,1'inin ise (239 kişi) kadın olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların neredeyse yarısı (%51,3- 255 kişi) 18-24 yaş grubuna, %21,5'i 25-34 yaş grubuna, %17,5'i 35-50 yaş grubuna, %9,7'si ise 51 yaş ve üstü yaşa sahip olan katılımcılardan oluşmaktadır. Çalışmada genç katılımcıların yer alması ise çalışmada yerel yönetim katılımının hangi düzeyde olacağını anlaşılması ve ilerleyen dönemlerde katılımın artırılması adına genç yaşta kilerin fikirlerine önem verilmesi gerektiğini göstermektedir. Eğitim düzeylerine göre katılımcıların sırasıyla %53,3'ü (265 kişi) Lisans, %20,5'i (102 kişi) Ön Lisans, %20,5'i (102 kişi) Lise ve %5,6'sının (28 kişi) ise lisansüstü eğitim düzeyinde diploma sahibi olduğu tespit edilmiştir. Gelir düzeyleri dikkate alınarak analiz yapıldığında ankete katılan kişilerin %23,7'si (118 kişi) 12001-16000TL arası, %17,9'u (89 kişi) 16001-25000 TL arası, %29,8'i (148 kişi) 25001-35000 TL arası, %28,6'ı (142) 35001 TL ve üzeri gelire sahip olduklarını beyan etmişlerdir. Gelir düzeyleri dikkate alındığında katılımcıların birbirlerine yakın sayılarda dağılım gösterdikleri söylenebilir. Katılımcıların buldukları sektörler dikkate alındığında, %68,6'sı (341 kişi) özel sektöre, %31,4'ü (156kişi) kamu sektörü içerisinde çalışmaktadır.

5.3. Hemşehri Ölçeğine Ait Ortalamalar

Çalışmada uygulanan ölçeğe verilen cevapların ortalamalarına ait analizlerin yer aldığı Tablo 3 incelendiğinde ankete katılan kişilerin Hemşehri Ölçeği'ne vermiş oldukları cevaplara ait değerler görülebilmektedir. Katılımcıların ölçeğe vermiş oldukları cevaplar ile farklı değişkenler düzeyinde farklılaşmalar ise çalışmanın bir sonraki alt başlığında detaylı bir şekilde açıklanmaktadır.

Tablo 3. Hemşehri Ölçeği Tanımlayıcı İstatistikler

Ölçek Maddesi	Ort.	S. S.
Belediye, hemşehrilerin görüşlerine sık sık başvurur ve hemşehrileri her türlü faaliyetten haberdar eder.	2,5835	1,34912
Belediyeye taleplerimi iletirken teknolojiden en iyi şekilde yararlanabilmekteyim.	2,9416	1,30547
Belediye hizmetleri ile ilgili görüşlerimi sıklıkla ve açık bir şekilde iletmekten çekinmiyorum.	3,6197	1,38623
Halkın belediye kararlarını etkileme olanağı yoktur.	3,0101	1,51534
Belediye çalışanları, saygı, anlayış ve hoşgörü çerçevesinde hizmet verirler.	3,3742	1,25595
Belediyenin almış olduğu kararları ve yapmış olduğu faaliyetleri, halka açıklama zorunluluğu yoktur.	1,8934	1,30550
Hemşehrilerin belediyeye karşı hiçbir konuda hesap sorma yetkisi yoktur.	1,7807	1,21241
Kent konseyi ve ihtisas komisyonları toplantılarına toplantı zamanlarından haberdar olmadığım için katılmıyorum.	2,7545	1,39125
Belediyenin aldığı her türlü karara kayıtsız ve şartsız riayet etmemiz gerekir.	2,1308	1,33991
Belediye, taleplerimize en uygun şekilde ve zaman dilimi içerisinde cevap verir.	2,6801	1,24930
Menfaatlerim gereği, belediye tarafından alınan hiçbir karara itiraz etmemem gerektiğini düşünürüm.	1,9920	1,28261
Kent konseyi toplantılarına katılmak isterim ancak görüşlerime değer verileceğine inanmıyorum.	2,7746	1,44298
Belediyeye karşı hak arama faaliyeti sonucunda hakkımın yerine getirileceğine olan inancım tamdır.	2,6298	1,34845
Belediye faaliyetlerinden (veya alınan kararlardan) haberdar olmasak da olur.	1,9819	1,38310
Belediye tarafından yapılan planlar ve alınan kararlarda söz sahibi olmak önemlidir.	3,9175	1,24565
Türkiye'de demokrasinin gelişmesinde katılımın önemli bir rolü vardır.	4,0483	1,26431
Belediyeler, katılımcı demokrasinin hayata geçirilmesi için en uygun yönetsel birimlerdir.	3,5111	1,28749
Yeni katılma yöntemlerinin hayata geçirilmesine ihtiyaç yoktur, mevcut yöntemler yeterlidir.	2,1469	1,31545
Kent Konseyi toplantıları formaliteden öteye geçmemektedir.	3,0825	1,44636
Belediyenin stratejik planlarında belirtilen amaç ve hedefler beni ilgilendirmiyor.	2,1247	1,33974

Toplam 497 katılımcının Hemşehri Ölçeği'nin maddelerine dair vermiş oldukları cevaplar dikkate alındığında yaklaşık değer ortalama 2,8 şeklinde hesaplanmıştır. Hesaplanan bu değer ankete katılan ve seçmen niteliğine sahip olan vatandaşların yerel yönetimlerin katılım faaliyetlerine dair yüksek katılım göstermediklerini belirtmektedir. Verilen cevapların tamamının buraya aktarılması yerine en yüksek ortalamaya sahip 5 maddeye burada yer verilmiştir. En yüksek ortalamaya sahip maddeler sırasıyla, 4,0483 ortalama ile demokrasinin gelişmesinde katılıma vurgu yapan madde, 3,9175 ortalama ile yerel yönetimlerin karar alma sürecinde yer almanın önemine vurgu yapan madde, 3,6197 ortalama ile vatandaşların fikirlerini yerel yönetimlere iletmekten çekinmediklerini belirten madde, 3,5111 ortalama ile demokrasilerde belediyenin önemine vurgu yapan madde, son olarak 3,3742 ortalama ile yerel yönetim çalışanlarının güler yüzlü ve hoşgörülü olduğuna vurgu yapan madde şeklinde sıralanabilmektedir. Ölçeğin ilgili maddelerine verilen cevaplar dikkate alındığında aslında ankete katılan kişilerin yerel yönetim ile ilgili karar alma faaliyetlerine katılımın önemli bir husus olduğunu, halkın bu faaliyetlerde yer alması gerektiğini, katılım göstermekten çok fazla çekinmediklerini dile getirdikleri görülmektedir. Çalışmanın amacıyla uyumlu olarak Hemşehri Ölçeği'ne verilen cevapların hangi demografik değişkenler esasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığının anlaşılması hem çelişkinin hem de sorunun çözülebilmesi açısından önem teşkil etmektedir.

5.4. T-Testi ve ANOVA Analiz Sonuçları

Tablo 4'de çalışmanın esas amacı doğrultusunda araştırmada yer alan katılımcıların katılım algıları ve demografik değişkenleri arasındaki istatistiksel düzeyde farklılıklar yer almaktadır.

Tablo 4. T-Testi ve ANOVA Analiz Değerleri

Grup		N	Ortalama	Standart Sapma	t/F	df	Sig.
Cinsiyet	Erkek	258	2,8308	0,52525	3,869	495	,000
	Kadın	239	2,6605	0,44983			
Çalışılan Sektör	Özel Sektör	341	2,7312	0,50283	1,171	495	,242
	Kamu Sektörü	156	2,7875	0,48432			
Yaş	18-24	255	2,6898	0,46399	2,944	3	,033
	25-34	107	2,7706	0,49445			
	35-50	87	2,8356	0,58014			
	51 ve Üzeri	48	2,8573	0,48290			
Eğitim Düzeyi	Lise	102	2,8324	0,54585	8,735	3	,000
	Ön Lisans	102	2,8824	0,46802			
	Lisans	265	2,7002	0,45405			
	Lisans Üstü	28	2,4196	0,60328			
Gelir Düzeyi	12001-16000 TL	118	2,7445	0,48919	3,601	3	,013
	16001-25000 TL	89	2,7264	0,43830			
	25001-35000 TL	148	2,6655	0,50702			
	35001 TL ve Üzeri	142	2,8535	0,51460			

İkili gruptan oluşan cinsiyet, katılımcıların çalıştıkları sektör ve katılım faaliyetlerinde yer alma durumlarını ifade eden demografik değişkenler ile katılım algıları değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olup olmadığının anlaşılması amacıyla t-testi analizi uygulanmıştır. İlgili analiz sonuçları dikkate alındığında, Cinsiyet ile katılım algıları ($t=3,869$, $p=0,000$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Tablodaki veriler incelendiğinde erkek katılımcıların ortalamaları kadın katılımcıların ortalamalarına göre daha yüksektir. Bu sonuç dikkate alınacak olduğunda erkekler yerel yönetimlerin katılım faaliyetlerinde yer alma hususuna daha fazla önem vermektedir. Diğer T-testi analiz sonuçları incelendiğinde ise, katılımcıların çalıştıkları sektör ile katılım algıları ($t=1,171$, $p=0,242$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. İstatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiş fakat matematiksel anlamda kamu sektöründe çalışanların özel sektörde çalışanlara oranla daha yüksek katılım algısına sahip oldukları belirlenmiştir.

Diğer yandan birden fazla gruba sahip olan değişkenlerin farklılıklarının tespit edilmesi için ANOVA analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan ANOVA analizleri neticesinde ise katılımcıların gelir düzeyi, eğitim düzeyi ve yaşlarını ifade eden demografik değişkenler ile katılım algısı değişkenlerinin arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Yaş ile katılım algısı ($F=2,944$, $p=0,033$) arasında, eğitim düzeyi ile katılım algısı ($F=8,735$, $p=0,000$) gelir düzeyi ile katılım algısı arasında ($F=3,601$, $p=0,013$) istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. ANOVA analizleri neticesinde bahsedilen anlamlı istatistiksel farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunun anlaşılması için gerçekleştirilen Post-Hoc analizinin sonuçları Tablo 5'te yer gösterilmektedir. Yapılan Post-Hoc analizlerinin ardından farklılaşmalar tespit edilerek farklılaşan gruplara yönelik yapılacak olan çalışmalar istenilen sonuçlara daha rahat ulaşılmasını sağlamaktadır.

Tablo 5. Gruplar Arası (Post-Hoc) Analiz Değerleri

	Grup		Grup	Ortalama Fark	Sig.
Yaş	18-24 Yaş	---	51 ve Üzeri Yaş	,16749*	,032
	18-24 Yaş	---	35-50 Yaş	,14583*	,018
Eğitim Düzeyi	Lisans	---	Ön Lisans	,18216*	,008
	Lisansüstü	---	Lise	,41271*	,008
	Lisansüstü	---	Ön Lisans	,46271*	,008
	Lisansüstü	---	Lisans	,28055*	,020
Gelir Düzeyi	250001 – 35000 TL	---	350001 TL ve Üzeri	,18798*	,007

Çalışanların yaşlarına, gelir düzeylerine ve eğitim düzeylerine göre tespit istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların değişkenler içerisinde yer alan hangi gruplar arasından olduğunun anlaşılması için Post-Hoc analizleri gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde katılım algısı için “18-24 Yaş” arası olan grup ile “35-50 yaş arası ve 51 Yaş ve Üzeri Yaş” olan grup arasında istatistiksel anlamda bir farklılık

tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre “18-24 Yaş” düzeyinde yer alan katılımcıların yerel yönetimlerin karar alma mekanizmalarına katılım algıları diğer yaş grubundaki katılımcılara oranla daha düşük düzeyde tespit edilmiştir. Katılımcıların eğitim düzeyleri dikkate alındığında, “Lisansüstü düzeyinde eğitim derecesine sahip” olan grup ile “Lise, Ön Lisans ve Lisans derecesine sahip” olan guruplardan, “Lisans derecesine sahip” olan grup ise “Ön Lisans derecesine sahip” olan guruplardan istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Buna ek olarak, çalışmanın uygulandığı örneklem özelinde katılımcıların sahip olduğu eğitim seviyesi arttıkça katılım ile ilgili algı düzeyinin düştüğü tespit edilmiştir. Aslında bu eğitim seviyesi arttıkça kişilerin katılıma olan inançlarını yitirdiği şeklinde de yorumlanabilir.

Tablo 6. Alt Boyutlar Arası Korelasyon Analiz Değerleri

Pearson Korelasyon Analizi						
	Katılıma Yönelik Talep	Yönetime Bakış	Yönetimsel Etkileşim	Kararları Etkileme	Demokratik Kültür	Katılıma Yönelik Fırsat
Katılıma Yönelik Talep	1					
Yönetime Bakış	,372**	1				
Yönetimsel Etkileşim	,144**	,471**	1			
Kararları Etkileme	,078	,244**	,221**	1		
Demokratik Kültür	-,159**	,260**	,233**	,241**	1	
Katılıma Yönelik Fırsat	-,084	-,045	-,109*	,096*	,183**	1
** 0.01 Anlamlılık Düzeyinde						
* 0.05 level Anlamlılık Düzeyinde						

Çalışmanın son kısmında ölçeğin içerisindeki boyutların birbirleriyle olan ilişki düzeylerinin hangi yönde ve hangi düzeyde olduğunun anlaşılması adına Pearson Korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizler neticesinde ölçeğin geliştiricisi tarafından belirlenen alt boyutlar arasındaki en yüksek pozitif yönlü ilişki “Yönetimsel Etkileşim” ve “Yönetime Bakış” alt boyutları arasında, en düşük pozitif yönlü ilişki ise “Katılıma Yönelik Fırsat” ve “Yönetimsel Etkileşim” alt boyutları arasında tespit edilmiştir. Ek olarak negatif yönlü ilişki “Demokratik Kültür” ve “Katılıma Yönelik Talep” alt boyutları arasında tespit edilmiştir. Alt boyutlar arasındaki ilişkilerin tespit edilmesi ölçeğin daha sonra yapılacak çalışmalarda yapısal eşitlik modellemesi ile birlikte kullanılabileceğini veya geliştirilebileceğini de göstermektedir.

6. Sonuç

Çalışmanın hem teori kısmı hemde yapılan analizlerin sonuçları incelendiğinde Kastamonu ili merkezinde yaşayan vatandaşların, yerel yönetimin karar alma mekanizmalarına katılım sağlama düzeylerinin olması gerekenden daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Ankete katılan kişiler tarafından cevaplanan ölçeğin ortalaması dikkate alındığında ($x=2,8$) katılım algısının düşük olduğu anlaşılmaktadır. Elde edilen sonuç literatürde yer alan farklı çalışmalarla ise benzer sonuçlar göstermektedir. Gerçekleştirilmiş olan bir çalışmada da vatandaşların yerel yönetimlere katılım düzeylerinin düşük olduğu ve artırılması gerektiğine vurgu yapılmaktadır. Katılım hususu esasen demokrasinin temel şartlarından biri olarak nitelendirilmekte ayrıca ülkelerde demokratik bir kültür oluşturulması açısından önemli bir araç olarak görev yapmaktadır (Gündoğdu, 2018). Devletin karar alma mekanizmalarına halkın katılımı, merkezi yönetimlerde önem teşkil ettiği kadar yerel yönetimlerde de aynı düzeyde önem teşkil etmektedir. Tüm bunlara ek olarak, yerel yönetimlerde katılım ile birlikte demokrasi kültürünün sağlam temeller üzerine inşa edilmesi, etkin ve verimli hizmet üretilmesi/sunulması adına bir gerekliliktir (Şahnagil, 2020).

Çalışmada gerçekleştirilen analizler incelendiğinde ise katılımcıların cinsiyet değişkeni özelinde istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Diğer bir deyişle erkek katılımcıların kadınlara oranla daha yüksek katılım algısına sahip oldukları tespit edilmiştir. Özellikle son yıllarda erkek ve kadın arasındaki farkın giderek azaldığı bilinmektedir. Bu farkın yerel yönetimlerde karar alma mekanizmalarına da yansımaları adına çalışmalar yapılmalıdır. Kadın vatandaşların katılım oranlarının artırılması gerekmektedir.

Verilerin analiz edilmesinin ardından yapılan T-testi sonuçları dikkate alındığında 18-24 yaş arası olan vatandaşların katılım algılarının oldukça düşük seviyede olduğu, lisansüstü eğitim düzeyine sahip olan vatandaşların da aynı şekilde katılım algılarının düşük olduğu görülmektedir. Diğer bir deyişle eğitim düzeyi

yüksek olan vatandaşların katılım sağlamaları durumunda etki edebileceklerine olan inançları düşüktür. Elde edilen sonuçlara bakıldığında diğer çalışmalara benzer sonuçların elde edildiği görülebilmektedir. Yapılan araştırmalarda özellikle genç yaşta olan vatandaşların katılım algılarının düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun nedenleri arasında ise kariyer planlaması, iş bulma çabası, sürekli yer değiştirmeleri, belli değerlerin tam olarak anlaşılabilmesi sayılabilmektedir. Diğer yandan genç yaşta olan bireylerin katılım kültürlerinin ailelerinden kaynaklandığı da söylenebilir. Bireyin ailesi katılım kültürünü içselleştirememişse genç yaşta bireyin de katılım algısı düşük bir şekilde devam edebilmektedir (Lane, 1965); (Öztekin, 2003). Son olarak gelir düzeyi değişkeni dikkate alınarak yapılan analiz sonucunda gelir düzeyi yüksek olan vatandaşların katılım algılarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Gelir düzeyi düşük olan bireylerin ise yerel yönetim sorunlarından daha ziyade ekonomik sorunlarla daha fazla ilgilendiği söylenebilir. Literatürde yer alan ve yapılan ilk araştırmalardan biri olma özelliği taşıyan çalışmada da gelir düzeyi ve katılım değişkenleri arasında bir ilişki tespit edilmiştir (Milbrath, 1965). Yapılan bir başka çalışma sonucunda da gelir düzeyi nispeten düşük olan vatandaşların katılım düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Düşük olmasının nedenleri arasında ise gerekli miktarda finansal kaynaklarının bulunmaması, çalışmanın dışında kalan serbest zamanlarının çok az olması ve gerekli olan sivil becerilere sahip olamamaları şeklinde sıralanabilmektedir (Lawless & Fox, 2001). Yapılan bu çalışmanın sonucunda da benzer sonuçlara ulaşılması, çalışmanın güvenilir olduğunun göstergelerinden biri olarak yorumlanabilir.

Çalışmadan elde edilen veriler dikkate alındığında öncelikle vatandaşların katılım algılarının düşük olduğu görülmektedir. Günümüzde demokrasi kavramının en önemli araçlarından biri olan katılımın artırılması adına geliştirilmiş olan öneriler şu şekilde sıralanabilmektedir;

- Öncelikle katılım hususu ile ilgili vatandaşların bilinçlendirilmesi adına çalışmalar (seminerler, oturumlar, halka açık toplantılar, söyleşiler, eğitimler) gerçekleştirilmelidir. Bu sayede vatandaş katılım gerçekleştirdiği veya gerçekleştirmediği durumlarda ne olacağı konusunda daha fazla bilgi sahibi olabilecektir.
- Günümüz teknolojisinin etkin bir şekilde kullanımı sağlanmalıdır. Bu sayede vatandaş ile yerel yönetim arasındaki mesafe azaltılmış olacaktır. Bu mesafenin azalması hem sorunların daha rahat bir şekilde tespit edilmesini, hem de çözüm önerilerinin hızlı bir şekilde hayata geçirilmesini sağlayacaktır.
- Diğer yandan çalışmanın bulguları doğrultusunda yerel yönetimlerin kadın vatandaşlar odaklı çalışmalar ortaya koyması gerekmektedir. Örneğini kadın kent konseyleri kurularak, yerel yönetimlerde kadınlara özgü günler belirlenerek, kadınların il genel meclisinde ağırlıklarını artırarak kadınların karar alma davranışlarını etkin bir şekilde gerçekleştirmeleri sağlanabilir. Aynı şekilde genç vatandaşlar (18-24 yaş arası) için de benzer çözüm önerileri kullanılabilir.
- Diğer yandan genç bireylerin ailelerinden etkilendikleri dikkate alınarak aileleri ile birlikte katılım süreci hakkında bilgilendirilmeleri sağlanabilir.
- Tekrar çalışma bulguları dikkate alınarak gelir düzeyi düşük olan bireylerin dijitalleşme ile birlikte katılım süreçlerine katılmaları sağlanabilir. Örneğin, bu bireylerin gelir durumlarını ibraz etmeleri durumunda bu kişilerin internet üzerinden katılım sağlayabilecekleri bir sistem kurulabilir.
- Günümüzde birçok ülkenin kullandığı gibi sosyal medya araçları ile birlikte halkın karar verme süreçlerine dahil edilmesi sağlanmalıdır.
- Halkın yerel yönetimlere katılım yöntemlerinden olan yerel referandum ve yerel ombudsmanlık gibi katılım mekanizmalarının, yerel yönetimlerin yetkili organları tarafından kentsel kamusal hizmetlerin sunulması aşamasında etkin şekilde kullanımı artırılmalıdır.
- Tüm bunların yanında yerel yönetimlerde katılım düzeyinin artırılması adına süreçlerin şeffaf bir şekilde yürütülmesi, belirli bir yasal çerçevenin oluşturulması, halkın kararlarının dikkate alındığının gösterilmesi gibi hususlar fazlasıyla önem teşkil etmektedir.

Bahsedilen tüm bu önerilerin dikkate alınması vatandaşların katılım faaliyetleri ile ilgili algılarının ve ön yargılarının değişmesine neden olacaktır. Aynı zamanda yerel yönetimler sağlanan daha fazla katılım düzeyi neticesinde vatandaşın memnuniyet oranının da artacağı unutulmamalıdır. Demokrasi kavramı ile katılım

faaliyetlerinin birbirine çok yakın olması, katılım düzeyi artan yerel birimlerin demokratikleşme çabalarının çok daha hızlı sonuçlanmasına da yardımcı olacaktır.

Yerel yetkililerin vatandaş katılımını/denetimini teşvik edecek bir süreç tasarlamadan önce “etkili” bir yurttaşın özelliklerini tanımlaması gerekecektir. Bu çalışma da göstermiştir ki yerel siyaset, vatandaşın karar alma sürecindeki rolüne ilişkin toplumun ihtiyaçlarını, vatandaş isteklerini veya tarihsel süreç içerisinde toplum içerisinde oluşan çeşitli beklentileri göz ardı ederek vatandaş katılım süreçlerini tasarlayabilmektedir. Diğer yandan, yurttaşın politika kararları ve bunların uygulama sonuçları ile etkileşime girme isteklerinin olduğu, yurttaşlarda buna yönelik bir siyasal katılım kültürünün ve siyasal bilginin gereken şekilde mevcut olduğu özellikle çalışmanın örnekleme özelinde şu aşamada çok mümkün gözükmemektedir. Kamu yönetimi bölümündeki akademisyenlerinin ve kamusal alan içerisindeki asıl aktörlerin (politikacılar, kamu personelleri ve vatandaşlar) “katılım ve denetim” olgusuna ilişkin farklı beklentileri ve tanımlamaları olmasından dolayı, etkili katılıma ve denetime ilişkin kural koyucu tanımlamalar yapma yoluyla pratik uygulamada net bir şekilde sonuca ulaşılacağı da tartışmalı bir konu olarak kalmaya devam etmektedir. Bir normatif yaklaşımın yerine diğerini koymaktan ziyade katılım ve denetime ilişkin temel farklı yaklaşımların hepsi kabul edilmeli, akademik çalışmalarda tanınmalıdır. Aksi takdirde bu yaklaşımların karar alma süreçlerine olan etkileri eksik kalacaktır (Berner, Amos, & Morse, 2011).

7. Extended Abstract

Municipalities emerge as organizations that provide urban public services in a manner close to and under the supervision of the public, involving public participation in decision-making and implementing public relations practices. Citizens, on the other hand, are expected to play an active role in the decision-making process regarding public services, scrutinizing and participating actively in certain administrative activities, influenced by the New Public Management perspective throughout the historical process.

The necessity of local public participation, which forms the essence of this study, is emphasized both in legislation and in reports and plans prepared by municipalities. Regulations regarding participation and oversight in Turkish municipalities are predominantly made through specific laws, with the most important being Law No. 5393 on Municipalities. Additionally, international documents, decisions taken at international meetings, and the economic, social, and political conditions in our country contribute to the activities related to participation and oversight in Turkish public administration.

Due to the lack of effective decentralization in Türkiye until the 1980s, these activities were limited. Later, under the influence of the New Public Management approach and the European Union accession process, the expectation of the EU Institution for transforming and restructuring public administration in Türkiye has provided an opportunity for the necessary institutional regulations for participation. Particularly after the 2000s, significant steps have been taken to strengthen local participation and local democracy. However, these steps have not been able to develop a culture of political participation in both the governed and governing actors in local governments and public administration in Türkiye. This reluctance is attributed to bureaucratic perspectives of those in power, unwillingness to delegate necessary powers to local units, and the centralizing attitudes of local government leaders strengthened by decentralization efforts, as well as citizens' reluctance to participate due to their social, political, and economic concerns

The purpose of this study is essentially to examine the levels of participation of citizens living in Kastamonu province in local government decision-making mechanisms in terms of various variables (gender, age, income, education level, sector of employment, previous participation).

The population of approximately 111,275 citizens living in the central district of Kastamonu province, who have the eligibility to participate in local governments, that is, who are eligible voters, has been identified (www.ysk.gov.tr, 2023). The number of citizens living in the central district of Kastamonu province and carrying voter qualifications has led to the determination of the population size for the study. Considering that the universe is at a 95% confidence interval and has a 5% margin of error, the formula " $n = N \cdot t^2 \cdot pq / d^2 (N-1) + t^2 \cdot pq$ " has been used to determine the required number of participants for

the sample (Ural & Kılıç, 2011). The relevant calculations resulted in a sample size of 384 for the study. A total of 510 surveys were completed, and 13 surveys with erroneous data were not included in the study.

Upon examining both the theoretical part and the results of the analyses, it is interpreted that the levels of participation of residents in the central district of Kastamonu province in local government decision-making mechanisms are lower than expected. Considering the average of the scale included in the study and answered by the participants ($x=2.8$), it is understood that the perception of participation is low. Considering the relevant analyses, statistically significant differences were found in gender and participation perceptions ($t=3.869$, $p=0.000$). Statistically significant differences were also found between age and participation perception ($F=2.944$, $p=0.033$), education level and participation perception ($F=8.735$, $p=0.000$), and income level and participation perception ($F=3.601$, $p=0.013$). Upon examining the results of other T-test analyses, no statistically significant difference was found between the participants' sector of employment and participation perceptions ($t=1.171$, $p=0.242$), as well as their involvement in participation activities and participation perceptions ($t=1.045$, $p=0.297$).

As a result of the study, it is believed that local units with increasing levels of participation will undergo the democratization process much more rapidly, considering the closeness of the developed recommendations to the concept of democracy and participation activities.

Keywords: Public Administration, Participation, Local Government, Citizen.

Araştırmacıların Katkı Oran Beyanı / Contribution of Authors

Yazarların çalışmadaki katkı oranları Alper Tunga ŞEN %50/ Abdulgaffar ÇİFTÇİ %50 şeklindedir.
The authors' contribution rates in the study are Alper Tunga ŞEN %50/ Abdulgaffar ÇİFTÇİ %50 form.

Çıkar Çatışması Beyanı / Conflict of Interest

Çalışmada herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.
There is no conflict of interest with any institution or person in the study.

İntihal Politikası Beyanı / Plagiarism Policy

Bu makale İntihal programlarında taranmış ve İntihal tespit edilmemiştir.
This article was scanned in Plagiarism programs and Plagiarism was not detected.

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı / Scientific Research and Publication Ethics Statement

Bu çalışmada Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi kapsamında belirtilen kurallara uyulmuştur.
In this study, the rules specified within the scope of the Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive were followed.

Kaynakça

- Arar, A. A. (2023). *Yerel Gündem 21*. www.mfa.gov.tr: https://www.mfa.gov.tr/yerel-gundem-21.tr.mfa adresinden alındı
- Berner, M. M., Amos, J. M., & Morse, R. S. (2011). What Constitutes Effective Citizen Participation in Local Government? Views From City Stakeholders. *Public Administration Quarterly*, 35(1), s. 128-163.
- Charlick, R. B. (2001). Popular Participation and Local Government Reform. *Public Administration and Development*, 21(2), s. 149-157.
- Çiftçi, A. (2016). Yerel Yönetimlerde Karar Alma Süreçlerinde Yerel Halkın Katılımı ve Karar Alma Süreçlerinde Denetimin İşlevselliği: Selçuklu Belediyesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi*.
- Çitçi, O. (1996). Temsil, Katılma ve Yerel Demokrasi. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 5(6), s. 5-14.
- Erdogan, M. (2013). *Yerel Yönetimlerde Toplumsal Sermaye, Teori ve Katılımcı Pratikler*. İstanbul: Legal Yayıncılık.
- Eryılmaz, B. (2018). *Kamu Yönetimi: Düşünceler, Yapılar, Fonksiyonlar, Politikalar* (Cilt 25). Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Gündoğdu, H. G. (2018). Yerel Yönetimlerde Çalışanların E-Demokrasi ve E-Katılım Algısına İlişkin Bir Araştırma: Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 55, s. 1-16.
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2015). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: Felsefe-Yöntem-Analiz* (2. b.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Kalaycı, Ş. (2005). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Karacan, O. (2021). Küreselleşme ve Yerel Katılım. E. Aktepe, & E. Tohum içinde, *Küreselleşme Küreselden Yerele Sosyal, Ekonomik ve Kültürel Yaklaşımlar* (s. 245-262). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kocaoğlu, M. (2011). Yerel Yönetimlerde Katılım Kültürü (Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği) . *Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi*.
- Kocaoğlu, M. (2015). *Yerel Yönetimlerde Katılım ve Kültür Katılımcı Yerel Yönetim Anlayışının Kültürel Temelleri*. Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Konca, T. (2010). Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Siyasal, Yargısal ve İdari Denetimi. *Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi*.
- Lane, R. E. (1965). *Political Life: Why People Get Involved in Politics*. New York: The Free Press.
- Lawless, J. L., & Fox, R. L. (2001). Political Participation of the Urban Poor. *Social Problems*, 48(3), s. 362-385.
- Milbrath, L. W. (1965). *Political Participation; How And Why Do People Get Involved in Politics?* Chicago: Rand McNally & Company.
- Önen, S. M., & Küçük, Ü. (2021). Yerel Yönetim Ombudsmanlığı Sistemi: Türkiye’ye Uygulanabilirliği. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 8(19), s. 88-111.
- Özer, M. A., & Önen, S. M. (2019). *200 Soruda Yönetim Kamu Yönetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Özkiraz, A., & Zeren, H. E. (2009). Yerel Yönetimlerde Halk Katılımı: Tokat İl Merkezinde Uygulamalı Bir Çalışma. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, s. 229-247.
- Öztekin, A. (2003). *Siyaset Bilimine Giriş* (4. b.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Parlak, B., & Doğan, K. C. (2021). *Yeni Yönetim Sistemine Göre Türkiye’de Kamu Yönetimi –Merkezden ve Yerinden Yönetim Teşkilatı*. İstanbul: Değişim Yayınları.
- Pustu, Y. (2016). Yerel Demokrasinin Kökeni. *Sayıştay Dergisi*(100), s. 89-107.
- Rahman, K., & Simonson, J. (2020). The Institutional Design of Community Control. *California Law Review*, 108, s. 679-743.
- Sharma, S. (1996). *Applied Multivariate Techniques*. USA: John Wiley & Sons, Inc.
- Soyadı, A. (2020, Temmuz). Çalışma Başlığı. *Selçuk İletişim*, 13(2), 1-12.
- Şahin, Ş., & Aktepe, E. (2021). Yerel Yönetimlerde Karar Alma Süreci: Adana Kenttsel Otobüs Ulaşım Hizmetleri Üzerine Bir İnceleme. *International Journal of Geography and Geographic Education*, 44, s. 296-319.
- Şahnagil, S. (2020). Halkla İlişkiler Uygulamalarının Yerel Yönetimlerde Katılım Boyutuyla Değerlendirilmesi: Eskişehir Örneği. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), s. 287-309.
- Ural, A., & Kılıç, İ. (2011). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS İle Veri Analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.

- Yalçındağ, S. (1988). Yerel Yönetimler İçin Yeni Model Arayışları. *Amme İdaresi Dergisi*, 1(3), s. 3-22.
- Yalçındağ, S. (1995). Saydam ve Dürüst Belediyecilik. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 4(1), s. 15-29.
- Yaylı, H. (2018). *Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Tarihi Gelişimi*. (K. Görmez, & H. Yaylı, Dü) Ankara: Orion Kitabevi.
- Yazıcıoğlu, R. (2000). *Bu Sistem Değişmeli*. İstanbul: Birey Yayıncılık.
- Yılmaz, V., & Telsaç, C. (2021). Yerel Yönetimler ve Katılım. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 40, s. 235-254.
- YSK. (2023). *İl, İlçe Seçmen Sandık Sayıları*. Yüksek Seçim Kurulu: www.ysk.gov.tr adresinden alındı